

Biblioteka
Główna
UMK Toruń

09279/1924-1925

Związek Towarzystw Kupieckich na Pomorzu
Centrala w Grudziądzu

SPRAWOZDANIE

z działalności

Związku Towarzystw Kupieckich
na Pomorzu

za czas od 1 września 1924
do dnia 31 sierpnia 1925 r.

1 9 2 5

Nakładem Związku Towarzystw Kupieckich na Pomorzu

BANK ZWIĄZKU TOWA- RZYSTW KUPIECKICH NA POMORZU

SPÓLDZ. KRED. Z O. O. — GRUDZIĄDZ

KOMISJONER DEWIZOWY

GRUDZIĄDZ UL. STARA Nr. 10 TELEFON Nr. 102
ADRES DLA DEPEZ: „BANKUP”

Ważne dla członków!

Z A W I A D A M I A

Ważne dla członków!

PP. UDZIAŁOWCÓW, że dzięki przyznaniu mu kredytu redyskontowego w sumie kilkudziesięciu tysięcy złotych — przyjmuje do DYSKONTA WEKSLE, WYPŁYWAJĄCE Z OBROTU HANDLOWEGO. Każdy zatem udziałowiec ma możliwość korzystania z odpowiedniego kredytu dyskontowego. Przy wnioskach należy podać dokładne informacje o stanie majątkowym akceptanta — i zyrantów —

Ponadto Bank załatwia wszelkie transakcje finansowe, obliczając członkom swoim
TYLKO KOSZTY WŁASNE

Wszystkie zlecenia załatwia się sprawnie, szybko,
w myśl zasady kupieckiej: „Czas — to pieniądz!”

Związek Towarzystw Kupieckich na Pomorzu
Centrala w Grudziądzu

SPRAWOZDANIE

z działalności

Związku Towarzystw Kupieckich na Pomorzu
za czas od 1 września 1924 r.
do dnia 31 sierpnia 1925 r.

1925

Nakładem Związku Towarzystw Kupieck.

CZCIONKAMI DRUKARNI POMORSKIEJ TOW. AKC. W GRUDZIĄDZU.

ua Pomorz

Sprawozdanie

Związku Towarzystw Kupieckich na Pomorzu

za czas od 1 września 1924 r. do 31 sierpnia 1925 r.

Kiedy z końcem września ubiegłego roku po zjeździe wejherowskim Związek rozpoczął szósty rok swej działalności, nie spodziewał się, że praca będzie musiała być prowadzona w tak ciężkich warunkach. Handel polski w dalszym ciągu borykać się musiał z brakiem kapitałów obrotowych, ciągłym ograniczaniem kredytów i zwiększającym się ustawicznie obciążeniem podatkowym. Jeżeli ponadto weźmie się pod uwagę nieżyczliwe i niezrozumiałe stanowisko wobec handlu naszych ciał ustawodawczych, czego w ubiegłym roku dały dość dowodów, wprowadzenie dalszych monopolów, grożąca szeregu przedsiębiorstw rewizja koncesji, utrudnienia urzędów celnych, to naprawdę każdy przyzna, że w tych warunkach nie może być mowy o rozwoju polskiego handlu.

Praca Związku w ubiegłym roku sprawozdawczym rozwijała się w różnorodnych kierunkach.

Sprawy kredytowe.

Ponieważ największą bolączką kupiectwa był i jest nader ograniczony kredyt, z którego może korzystać handel w państwowych i prywatnych instytucjach finansowych, Zarząd zainicjował wysłanie do Warszawy delegacji, by przedstawić czynnikom miarodajnym potrzeby handlu odnośnie kredytów. Delegacja bawiła w Warszawie w dniach 28 i 29 listopada u r. a w skład jej pod przewodnictwem prezesa Związku wchodził p. A. Ruchniewicz i p. dyr. M. Paco-szyński, delegaci Związków Kupieckich Śląska, Poznańskiego i Okręgu Nadnoteckiego, Marszałek Sejmu Śląskiego p. Wolny, Naczelnik Wydziału Przemysłu i Handlu Województwa Pomorskiego p. inż. Celichowski, dyrektor Izby Przemysłowo - Handlowej w Grudziądzu p. Krupski, prezydent miasta Grudziądza p. Włodek, posłowie: Wartalski i Rzepecki oraz Prezes Stowarzyszenia Kupców Polskich w Warszawie p. Herse. Delegacja na konferencji z p. premierem W. Grabskim omówiła sprawę braku kredytu, następnie u prezesa i dyrekcji Banku Polskiego przedstawiono konieczność zwiększenia redyskonta dla firm handlowych. Postulaty kupiectwa w zakresie

kredytów przedstawiono również prezesowi Pocztowej Kasy Oszczędności p. H. Lindemu i dyrektorowi Banku Gospodarstwa Krajowego p. Korwin-Szymanowskiemu. Otrzymano wówczas zapewnienia, że kupiectwo będzie mogło liczyć na otrzymanie większych kredytów z odnośnych instytucji rządowych. Skorzystało z tego kilka firm, jednakże znaczna ilość reflektantów z powodu nieprowadzenia ksiąg handlowych nie mogła wnieść podań o kredyty do państwowych instytucji finansowych.

Sprawę niedostatecznych kredytów poruszono również na konferencji przedstawicieli handlu u p. Ministra Przemysłu i Handlu inż. Kiedronia w dniu 25 kwietnia b. r., na której to konferencji przedstawiciele Związku pp. Marchlewski, Maciejewski i Stam przedstawili trudności kredytowe, z jakimi musi walczyć kupiectwo pomorskie zwłaszcza wobec zasobnego w kredyty kupiectwa gdańskiego.

Pomorze dotychczas nie posiada ani jednego oddziału Banku Gospodarstwa Krajowego. Wprawdzie oddział bydgoski tegoż Banku obejmuje swym zakresem działania i Pomorze, to jednak zaledwie kilkanaście handlowych firm pomorskich otrzymało kredyty z tegoż Banku. To też staraliśmy się usilnie o założenie oddziału Banku Gospodarstwa Krajowego w Toruniu. Kilkakrotne wnioski nasze w tej sprawie poparł nader gorąco Pan Wojewoda dr. Wachowiak oraz członek Rady Nadzorczej tegoż Banku p. Zygmunt Pluciński. Jednakże Bank, aczkolwiek ostatnio założył swe oddziały w Równem, Brześciu i Tarnopolu utrzymuje, że chwilowo nie może założyć oddziału na Pomorzu. Kilkakrotnie zwracaliśmy się do tegoż Banku w sprawie podjęcia na nowo lombardu akcji Banku Polskiego, będących własnością drobnych kupców. Ponieważ w Poznańskim kilka instytucji finansowych i to podkreślić należy niemieckich zgodziło się, by weksle były płatne w drugim dniu płatności zwróciliśmy się do dyrekcji Banku Polskiego, by zechciała wpłynąć w tej sprawie na Związek Banków, który, aczkolwiek nowa ustawa wekslowa zezwala wierzycielowi na żądanie zapłaty bez protestu w trzecim dniu, zastania się tem, że Bank Polski protestuje weksle w pierwszym dniu. Interwenjowaliśmy w Banku Polskim w sprawie założenia zastępstwa w Tucholi, poparliśmy wniosek Towarzystwa Kupców Samodzielnych w Lidzbarku w sprawie założenia oddziału Banku Polskiego tamże, co zostało pomyślnie załatwionem. Na skutek rezolucji Kongresu Kupiectwa w Grudziądzu domagającej się otwarcia dalszych oddziałów i zastępstw Banku Polskiego Ministerstwo Przemysłu i Handlu zażądało od nas przedłożenia konkretnych propozycji. Wskazaliśmy w odpowiedzi na konieczność otwarcia oddziału w Brodnicy, Chojnicach i Chełmnie, oraz zastępstw w Działdowie, Kościerzynie, Nowemście, Pucku, Świeciu, Sepólnie i Tucholi.

Celem nawiązania rokowań z zagranicą w sprawie długoterminowych kredytów dla kupiectwa przeprowadziliśmy ankietę wśród towarzystw, aby zebrać dane co do ilości posiadanych, nieobdłużonych realności. Przedwstępne rokowania w tej sprawie już rozpoczęliśmy.

Jedyny nasz Związek z pośród związków kupieckich b. dzielnicy pruskiej posiada własną instytucję finansową. Bank Związku Towarzystw Kupieckich pomimo krótkiego istnienia rozwija się nader pomyślnie i z dniem 1 lipca br. otworzył swój pierwszy oddział w Lubawie. Na wszystkich zjazdach okręgowych naszych towarzystw wskazywaliśmy członkom Związku na konieczność zwiększenia liczby udziałowców i udziałów. Ustawicznie zwracają się do nas bratnie organizacje kupieckie o nadesłanie statutu i szczegółów organizacji Banku, a jak się zdaje i inne związki zachodnich ziem Polski przystąpią wkrótce za naszym przykładem do założenia podobnej instytucji finansowej.

Sprawy podatkowe.

Odnośnie do spraw podatkowych opracowaliśmy obszerny memoriał odnośnie noweli do podatku przemysłowego, zaliczek na podatek majątkowy, przedstawiliśmy Naczelnej Radzie propozycje odnośnie wykazu artykułów pierwszej potrzeby mających korzystać ze zniżki $\frac{1}{2}$ % względnie 1 % podatku przemysłowego, który to wykaz Ministerstwo Skarbu w większości zaakceptowało oraz przedstawiliśmy w memoriale konieczność obniżenia skali podatku obrotowego od towarów tekstylnych, co w najbliższych dniach wejdzie w życie.

Niejasne sprecyzowanie pojęcia komiwojażera było powodem wielu nieprzyjemności ze strony władz skarbowych. Kilkakrotnie w memoriałach i na ustnych konferencjach u Pana Prezesa Pomorskiej Izby Skarbowej wskazywaliśmy na to, że podróżujący będący urzędnikiem firmy nie może być uważany za komiwojażera, opłacającego patent i żądaliśmy wyjaśnienia w tej sprawie Ministerstwa. Sprawy podatkowe poruszono również na konferencji u p. premiera W. Grabskiego w dniu 27 listopada a kilkakrotnie poruszał je na konferencjach w Ministerstwie Skarbu poseł Krzywiński. Załatwiliśmy pomyślnie kilkanaście odwołań i prośb naszych członków do Ministerstwa Skarbu.

Interwenjowaliśmy wielokrotnie w sprawach podatkowych w Pomorskiej Izbie Skarbowej i urzędach skarbowych. I tak n. p. na skutek interwencji ograniczyła Izba Skarbowa w Chełmnie i Chełmży egzekucję podatku obrotowego, wstrzymano egzekucję u zboźców w Jabłonowie, Izba wysłała specjalną komisję do Chełmna dla zbadania powtórnie ksiąg handlowych, poleciła zwrócić zatrzy-

mane księgi i rachunki płatnikom w Brodnicy, wydała zarządzenia w sprawie nadmiernie pobranej zaliczki na podatek majątkowy w Brusach i t. d. W sprawach powyższych interwenjowało osobiście prezydjum Związku u Pana Prezesa Izby Skarbowej w Grudziądzu Obrzuda. Zaznaczyliśmy, że członkom Związku przybywającym do Grudziądzkiej Izby Skarbowej służyliśmy zawsze pomocą i wielokrotnie ułatwiliśmy im pomyślne załatwienie sprawy.

Monopole.

Rok ubiegły przyniósł kupiectwu dalsze dwa monopole i to spirytusowy i zapalczany a w dodatku rozporządzenie w sprawie rewizji koncesji monopolowych. W sprawach monopolowych żywo zajmowaliśmy się zwłaszcza sprawami monopolu tytoniowego, na którego działalność skargi nie ustają. Zmniejszenie i tak skromnych rabatów tytoniowych skłoniło nas do wystosowania protestu do Ministerstwa Skarbu, w sprawie obliczania podatku obrotowego od rabatu, w licznych memorjalach do Dyrekcji Państwowego Monopolu Tytoniowego wskazaliśmy na brak towarów w magazynie rejonowym w Toruniu, co odniosło swój skutek, założyliśmy protest przeciwko sprowadzaniu cygar niemieckich i holenderskich, zażądaliśmy zaprzestania ustawicznego prolongowania terminu sprzedaży papierosów z zapasów fabryk prywatnych, prosiliśmy o niewydawanie w bieżącym roku papierosów marki „Na gwiazdkę“ i o większy kontygent dla Pomorza papierosów „Aromatica“ i innych, cieszących się największym zbytem, które jednak dostarczane są w ograniczonych rozmiarach, oraz o przedłużenie kredytowania należności z 20 na 30 dni.

Ponieważ ostatnio Monopol pragnie zaprowadzić rejonowanie sprzedaży wyrobów tytoniowych w Wielkopolsce i na Pomorzu zainicjowaliśmy w dniu 3-go sierpnia br. konferencję w Bydgoszczy hurtowników obydwóch wojewódzw i wystaliśmy naszą opinię w tej sprawie Ministerstwu Skarbu i Dyrekcji Monopolu. Nowy projekt Monopolu odnośnie do rejonowania omówiliśmy na specjalnej konferencji u Pana Wojewody Dr. Wachowiaka i uzyskaliśmy poparcie naszego sprzeciwu w tej sprawie.

Na skutek naszej interwencji Pomorska Izba Skarbowa przy wykupnie koncesji spirytusowych ujednostajniła postępowanie poszczególnych Urzędów Akcyz i Monopoli i poleciła nie żądać planów sytuacyjnych poszczególnych lokali sprzedaży wyrobów spirytusowych. Czyniono starania o uzyskanie przedstawicielstwa w Państwowej Radzie Spirytusowej i o otwarciu w Grudziądzu ekspozytury Biura Sprzedaży Soli.

Sprawy celne.

Uzyskano wciągnięcie urzędu celnego w Toruniu na listę urzędów uprawnionych do kredytowania cła oraz poparto aczkolwiek

bezsukutecznie starania kupiectwa w Toruniu o clenie towarów w mieście zamiast na odległym dworcu Toruń-Przedmieście. Ponieważ organizacje kupieckie nie posiadają swego przedstawicielstwa w Komitecie Celnym domagano się 2 delegatów. W ubiegłym roku ponownie wskazywaliśmy Ministerstwu na konieczność otwarcia kredytów celnych dla handlu i przemysłu, z czego oddawna korzysta Gdańsk i to z polskich wpływów celnych. Rozporządzenie w tej sprawie ukazało się w bieżącym roku, w wykazie jednak zapomniano zupełnie o urzędach celnych na Pomorzu i dopiero na skutek naszych starań uwzględniono Toruń. Z okazji mającej uleđz rewizji taryfy celnej wysunęliśmy postulat ograniczenia czasu pobierania t. z. akcydencji.

Sprawy kolejowe.

Związek nasz jest reprezentowany w Dyrekcyjnej Radzie Kolejowej w Gdańsku i w Państwowej Radzie kolejowej w Warszawie. Przedstawiciel Związku p. T. Marchlewski w Komitecie nowobudujących się kolei poparł wnioski Magistratu i Towarzystwa Samodzielnych Kupców w Wejherowie w sprawie trasy kolejowej od Kartuz przez Wejherowo do Gdyni i memorjał Chojnic odnośnie do projektów budowy linii kolejowej Brusy—Brzeźno. W sprawie nadmiernych opłat od bocznic kolejowych zwołano konferencję zainteresowanych w Grudziądzu a odpowiedni wniosek o zniżenie opłat umotywowano na posiedzeniu Państwowej Rady Kolejowej. Dyrekcji Kolei w Gdańsku przedstawiono memorjał w sprawie rozkładu jazdy w 1925 r. i wzięto udział w konferencji w tej sprawie w Bydgoszczy oraz przedłożono opinię w sprawie organizac,i zaliczeń kolejowych w komunikacji wewnętrznej.

Współpraca z Izłą Przemysłowo-Handlową.

Związek nasz jest licznie reprezentowany w Izbach Przemysłowo-Handlowych w Toruniu i Grudziądzu, z którą to ostatnią zwłaszcza pozostaje stale w poprawnym stosunku. Izbie w Grudziądzu przedstawiono dezyderaty w sprawie traktatu handlowego z Czechosłowacją, wzięto gremjalny udział w 25 letnim jubileuszu teŹże Izby i wiele spraw załatwiono pomyślnie dzięki jej poparciu. Odnośnie do dezyderatów wysuniętych przez polskie organizacje kupieckie na konferencji u Pana Ministra Przemysłu i Handlu delegaci grudziądzkiej Izby popierali wnioski naszego Związku. Dyrektor Izby p. H. Krupski wziął udział w konferencjach w dniu 27 i 28 listopada br. zorganizowanych przez Związek w Warszawie, w zjeździe okręgowym w Chojnicach i w Kongresie Kupiectwa w Grudziądzu.

Naczelna Rada Zrzeszeń Kupiectwa Polskiego.

Konieczność utworzenia naczelnej organizacji kupiectwa polskiego w Warszawie była już oddawna odczuwaną a Związek nasz myśl tę od kilka lat propagował. Sprawa ta została w bieżącym roku pomyślnie załatwioną, do czego w wielkiej mierze przyczynił się nasz Związek. Odpowiednie wnioski poparli nasi delegaci na posiedzeniu „Razapolu“ w Poznaniu 7 marca i na konferencji w Stowarzyszeniu Kupców Polskich w Warszawie 4-go kwietnia, gdzie prezes Związku p. Marchlewski zaproponował urządzenie zebrania organizacyjnego Naczelnej Rady w Grudziądzu. Dnia 28 czerwca w ratuszu Grudziądzkim zebrali się przedstawiciele Związków Kupieckich z Warszawy, Wilna, Łodzi, Krakowa, Lwowa, Poznania, Bydgoszczy, Katowic, Grudziądza i po przyjęciu statutu zgłosili swój akces do Rady. W pierwszym zebraniu po ukonstytuowaniu się w dniu 25 września b. r. wzięli również udział nasi delegaci.

Traktat handlowy z Niemcami i ograniczenie importu.

Konieczność ograniczenia importu była już poruszoną przez nasz Związek w rezolucji na zjeździe okręgowym w Pelplinie w dniu 15 lutego br., na którym w rezolucji wzywaliśmy społeczeństwo pomorskie, aby nie domagało się od kupiectwa towarów zagranicznych i w ten sposób nie utrudniało kupiectwu zbytu krajowych fabrykatów. Na zjeździe w Chojnicach wyrazili nasi członkowie uroczyście protest przeciwko zamiarom aneksyjnym na Pomorze i Górny Śląsk.

W sprawie traktatu handlowego z Niemcami staliśmy na stanowisku, że kupiectwo polskie nie może absolutnie zgodzić się na uprzywilejowania personalne i daliśmy temu wyraz w rezolucjach na zjeździe okręgowym w Wąbrzeźnie. Podnieść należy, że do delegacji polskiej dla rokowań z Niemcami nie przydzielono żadnego przedstawiciela reprezentanta handlu. Dopiero na osobistą interwencję wiceprezesa naszego Związku, posła Krzywińskiego i posła K. Rzepeckiego zgodzono się na dopuszczenie w skład delegacji posła Wartalskiego. Poseł Wartalski brał udział w rokowaniach przejściowo, przyczem Związek nasz partycypował w kosztach pobytu w Berlinie.

Sprawy administracyjne.

W żywym kontakcie pozostawał Związek z Województwem Pomorskiem w Toruniu a zwłaszcza z p. inż. Celichowskim, Naczelnikiem Wydz. Przemysłu i Handlu. We wrześniu ubiegłego roku wskutek najazdu na Pomorze przeszło 200 domokrażców inter-

wenjowaliśmy w Województwie, które też wydało odpowiednie zarządzenia. W sprawie zwalczania handlu domokrażnego ze strony osób nieposiadających patentu i nie mających zezwolenia Województwa wysłaliśmy memorjały do Województwa poznańskiego i śląskiego, W sprawie nadmiernych opłat drogowych w powiecie chojnickim, gniewskim i tczewskim przesłaliśmy zażalenia tamt. kupiectwa na wygórowane stawki podatkowe oraz interwenjowaliśmy przez wysłanie delegacji w Urzędzie Wojewódzkim i Sądzie Administracyjnym. W rezultacie naszych starań uwzględnione zostały postulaty kupiectwa w Chojnicach a statut opłat drogowych powiatu tczewskiego został przez Pana Wojewodę uchylony. Na skutek naszych starań Wojewódzka Rada Administracyjna w Toruniu w październiku ubiegłego roku uchwalając nowy rozkład jarmarków, przeprowadziła pewną ich redukcję kosztem jarmarków kramnych, których celowość była poważnie kwestjonowaną tak ze strony kupiectwa jak i ze strony władz i ludności. Celem zlikwidowania Centrali Handlowej Banku Handlowego w Kościerzynie dwukrotnie interwenjował w tej sprawie u pana Wojewody wiceprezes Związku p. poseł Krzywiński i kierownik Centrali i pomimo wielkich trudności stawianych przez tamt. starostwo wydział powiatowy na skutek zarządzenia władz wyższych widział się zmuszony zlikwidować swój Dom Handlowy. Związek na życzenie Województwa przedłożył opinię co do składów wolnocłowych i transytowych, opowiedział się za pozostawieniem Dyrekcji Kolejowej nadal w Gdańsku ze względu na konieczność zachowania licznego żywiolu urzędniczego w temże mieście i dlatego, że z chwilą rozbudowy portu w Gdyni północne powiaty województwa pomorskiego muszą posiadać w bliskości Dyrekcję Koleji. Przedstawiliśmy również obszerny materiał dotyczący jarmarków wraz z opinjami poszczególnych Towarzystw oraz przedłożyliśmy dezyderaty kupiectwa pomorskiego na Zjazd Naczelników Wydziałów Przemysłu i Handlu w Warszawie. Zaraz po Zjeździe wejherowskim odbyto konferencję z panem inż. Celichowskim w sprawie realizacji uchwał Zjazdu. Zaznaczyć należy, że pan Wojewoda Pomorski nader usilnie popierał nasze postulaty odnośnie do utworzenia oddziału Banku Gospodarstwa Krajowego w Toruniu, jak również wniosek nasz w sprawie niewprowadzania w życie rejonowania sprzedaży wyrobów tytoniowych, który to wniosek przedstawiła panu Wojewodzie dnia 5 sierpnia delegacja Związku. Pan Wojewoda Dr. Wachowiak wziął udział w bankiecie urządzonym przez nasz Związek w dniu 28 czerwca w Grudziądzu z okazji utworzenia Naczelnej Rady Kupiectwa Polskiego a p. inż. Celichowski w Kongresie Kupiectwa reprezentując zarazem pana Ministra Przemysłu i Handlu. Związek reprezentowany był również na konferencji zainicjowanej przez Pana Wojewodę w sprawie stosunku Pomorza do Gdańska i w zebraniu w sprawie budowy floty handlowej.

Budowa floty handlowej i portu w Gdyni.

Kompletny brak handlowej floty spowodował Towarzystwo Kupców Samodzielnych w Grudziądzu do zaproszenia na zebranie kap. Stankiewicza i kap. Sprunga celem przedstawienia możliwości budowy floty handlowej. W związku z tem na posiedzeniu „Razapolu“ prezes naszego Związku i kapitanowie Sprung i Stankiewicz w Katowicach przedstawili projekt akcji budowy floty handlowej. W międzyczasie jednak ujął tę sprawę w ręce Bank Gospodarstwa Krajowego, uzyskał zatwierdzenie statutu Towarzystwa akcyjnego, jednakże po kilku miesiącach żadnych dalszych kroków nie uczynił. Skłoniło to Związek po zapoznaniu się z projektami kap. Sprunga z końcem sierpnia b. r. do wszczęcia na nowo tej sprawy i to po porozumieniu się z Województwem Pomorskiem i innymi organizacjami gospodarczymi. Sprawę rozbudowy portu w Gdyni i postulaty kupiectwa omówił obszernie na Kongresie w Grudziądzu członek naszego Związku p. inż. Dziedziul z Chełmna.

Targi i Wystawy.

Od szeregu lat Dyrekcje Targu Poznańskiego i Lwowskiego czyniły bezowocne starania o uzyskanie zniżki kolejowej dla uczestników Targów. W marcu b. r. prezes Związku p. T. Marchlewski na posiedzeniu Państwowej Rady Kolejowej w Warszawie przedstawił wniosek o udzielenie zniżki Targom Wschodnim i Poznańskiemu, który to wniosek pomimo sprzeciwu pana Ministra Kolei został jednogłośnie uchwalony. Aczkolwiek Ministerstwo Kolei nie jest związane uchwałami Rady Kolejowej, to jednakże pan Minister Tyszka zgodził się następnie na udzielenie zniżki. Za starania nasze w tej sprawie otrzymaliśmy podziękowanie Dyrekcji Targu Poznańskiego. Związek nasz prowadził żywą agitację wśród członków, by obesłali tegoroczne Targi Poznańskie, czego dowodem jest choćby fakt, że Centrala sprzedała członkom Związku przeszło 600 kart uczestnictwa. Związek był reprezentowany w prezydjum Komitetu Pierwszej Pomorskiej Wystawy Rolnictwa i Przemysłu w Grudziądzu, na której to wystawie zorganizował „Dział Handlu Zamorskiego“. Ponadto celem spopularyzowania wystawy wśród przemysłowców, rzemieślników i kupców zorganizował 20 zebrań na prowincji, na których zebraniach referat wygłosił kierownik objazdowy p. L. Sobociński. Za udział w Wystawie otrzymał Związek list pochwalny Komitetu.

Kongres Kupaictwa Polskiego.

W czasie Wystawy zorganizowano w dniu 29. czerwca Kongres Kupaictwa w Grudziądzu, na którym referat wygłosili poseł

Chelmoński p. t. „Nasza polityka skarbowa i finansowa“, inż. Alfred Dziedziul „Postulaty handlu i przemysłu względem portu w Gdyni“ i poseł Stanisław Wartalski „Nasza polityka traktatów handlowych“. Kongres obeszali licznie zwłaszcza członkowie Stowarzyszenia Kupców Polskich w b. Kongresówce. Dnia 30-go czerwca dzięki staraniom prezesa Towarzystwa Kupców Samodzielnych w Wejherowie pana Michalskiego uczestnicy Kongresu mieli możność obejrzenia robót nad budową portu w Gdyni i zwiedzenia Helu.

Szkolnictwo Handlowe.

Sprawy szkolnictwa handlowego żywo Związek interesowały. Postulat handlowego szkolnictwa, dokształcającego przedłożył prezes Związku na zebraniu „Razapolu“. Dnia 30 września 1924 nastąpiło uroczyste otwarcie Średniej Szkoły Handlowej Związku Towarzystw Kupieckich w Grudziądzu a 4-go listopada Dokształcającej Szkoły Handlowej Wieczornej, które to szkoły po roku istnienia pod energicznym kierownictwem Dyr. Markiewicza wykazały pomyślny rozwój i zwiększenie się frekwencji uczniów w roku bieżącym. Związek poparł memoriał Towarzystwa Kupców Samodzielnych w Tczewie o subwencję dla szkoły, co też zostało pomyślnie załatwione. Przedstawiono dezyderaty odnośnie odroczenia służby wojskowych dla uczniów szkół handlowych a potrzeby szkół handlowych delegacja Związku przedstawiła Panu Ministrowi Oświaty Dr. Stanisławowi Grabskiemu z okazji Jego pobytu w dniu 5. lipca br. w Grudziądzu. Na Pomorzu szkoły handlowe utrzymują nasze Towarzystwa w Tczewie i Wejherowie, Izba Przem.-Handlowa w Toruniu, miasto Brodnica i państwo w Chojnicach.

„Razapol“.

Związek nasz prowadził Sekretarjat „Razapolu“ od dnia 1. lipca do 3. listopada 1924 i od 29. czerwca do 25. września br. Delegaci nasi wzięli udział w posiedzeniach „Razapolu“ w Bydgoszczy, Katowicach, Poznaniu, Warszawie i w Grudziądzu, gdzie między innymi wysunęli postulaty odnośnie do uzyskania przedstawicielstwa w Państwowej Radzie Kolejowej, w sprawie bojkotu Targów Gdańskich, budowy floty handlowej, nabywania cukru przez Bank Cukrownictwa, podatku obrotowego i Tymczasowej Rady Gospodarczej.

„Świat Kupiecki“.

Począwszy od 1921 r. Związek nasz wydawał własny organ, dwutygodnik p. t. „Wszechpolski Przegląd Kupiecki“, którego redaktorem był były kierownik Związku p. M. Pacoszyński. Ponieważ „Razapol“ względnie Związek Towarzystw Kupieckich w Poznaniu przystąpił do wydawania własnego tygodnika, zwinęliśmy przeto z dniem 1. maja br. „Przegląd Kupiecki“ a organem naszego Związku został „Świat Kupiecki“ przesyłany naszym wszystkim członkom.

Inne Sprawy.

Związek w lutym br. wydał odezwę wzywającą kupiectwo pomorskie do bezwzględnego bojkotu Targów w Gdańsku, co w znacznej mierze przyczyniło się do fiaska tychże. Odezwę w sprawie bojkotu ponowił w sierpniu br. Wśród Towarzystw przeprowadzono ankietę w sprawie kas chorych. Brak na pocztach znizonych znaczków inwalidzkich i to po 7 tygodniach na skutek informacji udzielonej Związkowi przez Towarzystwo Kupców Samodzielnych w Starogardzie spowodował nas do poruszenia tej sprawy w Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej, Krajowej Ubezpieczalni w Poznaniu i do zakomunikowania o tem Panu Wojewodzie. Na skutek naszych starań Krajowa Ubezpieczalnia choć ze spóźnieniem dostarczyła pocztom nową edycję znaczków inwalidzkich. Na Pomorzu liczba komorników sądowych jest niedostateczną. Na skutek naszych starań Ministerstwo Sprawiedliwości zgodziło się na powiększenie jednego etatu we wrześniu br. w Grudziądzu a ponadto prezes Sądu Apelacyjnego w Toruniu przedstawił Ministerstwu wniosek o zwiększenie w roku 1926 liczby komorników w Toruniu, Starogardzie, Tczewie, Wejherowie i Grudziądzu. W lutym br. zwróciliśmy uwagę kupiectwu pomorskiemu i zachęciliśmy, by całą korespondencję do Gdańska przysyłało do tamt. polskiego urzędu pocztowego. Przeprowadzono ankietę co do ilości sklepów niemieckich w miastach pomorskich a z okazji tegorocznych wyborów do Rad Miejskich wszczęliśmy akcję, by kupiectwo uzyskało większą ilość mandatów, niż to było dotychczas. W sierpniu br. dla Naczelnej Rady przeprowadziliśmy rejestrację obcych walut potrzebnych kupiectwu na okres 3 miesięcy. Na skutek starań „Razapolu“ P. K. O. w lutym zniżyła składkę związkową z 50.— na 10.— zł. — lecz Generalna Dyrekcja Poczty w Warszawie nie umieściła powyższego rozporządzenia w Dzienniku Urzędowym Poczty i Telegrafów. Przedstawiliśmy tę sprawę Generalnej Dyrekcji Poczty i uzyskaliśmy umieszczenie zarządzenia w Dzienniku. W czasie Wystawy Pomorskiej na skutek naszych starań sklepy w Grudziądzu uzyskały zezwolenia na przedłużenie godzin sprzedaży. W czasie Kongresu zorganizowano konkurs premjowania okien w Grudziądzu oraz udzielono poparcia takiemuż konkursowi kupiectwa w Wąbrzeźnie. Do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w myśl uchwał Wejherowskich zwrócono się w sprawie zniesienia ustawy o lichwie wojennej oraz wystosowano protest przeciwko projektowi ustawy aptekarskiej.

Zarząd Główny.

Na Walnem Zebraniu Delegatów w dniu 28. września 1924 w Wejherowie wybrani zostali do Zarządu p. T. Marchlewski, jako prezes, oraz pp. Leon Fröhlich, Damazy Klimek, Bronisław Michalski, Władysław Samoliński, Jan Sułkowski, Toruń, Juljan Schreiber

Chojnice, Władysław Tatar, Toruń, Józef Tomaszewski, Chełmno i Edmund Witosławski, Tczew. W myśl § 26 statutu kooptowani zostali nadto przez prezesa Związku p. poseł L. Krzywiński i p. Walenty Kotliński. Na posiedzeniu w dniu 29. września Zarząd ukonstytuował się wybierając I. wiceprezesem Mieczysława Tatara, II-gim wiceprezesem posła Leona Krzywińskiego, sekretarzem p. Władysława Samolińskiego i skarbnikiem p. Leona Fröhlicha. W roku sprawozdawczym nastąpiły w Zarządzie Głównym następujące zmiany: dnia 9. marca zmarł ś. p. Józef Tomaszewski w Chełmnie a w maju zrezygnował z mandatu członka Zarządu Głównego p. Mieczysław Tatar z powodu wyjazdu na stałe do Katowic. Zarząd Główny odbył ogółem w roku sprawozdawczym 12 posiedzeń. Oprócz tego kilkakrotnie odbyły się posiedzenia członków Zarządu Głównego zamieszkałych w Grudziądzu.

Biuro Związku

składało się z kierownika Centrali, kierownika objazdowego i dwóch sił pomocniczych. Funkcję kierownika Związku pełnił do dnia 31. grudnia 1924 p. Marjan Kolasiński, przez styczeń 1925 kierownik objazdowy p. L. Sobociński, począwszy zaś od 1. lutego 1925 zaangażowany został jako kierownik Dr. Tadeusz Rzepecki. W okresie sprawozdawczym celem należytego informowania członków wydano do Towarzystw 35 okólników oraz cały szereg komunikatów, które zamieszczono w „Wszechpolskim Przeglądzie Kupieckim“ a od 1. maja 1925 w „Świecie Kupieckim“. Ponadto komunikaty przesyłano do całej prasy polskiej na Pomorzu i Gdańsku. Biuro Związku otrzymało ogółem 1582 listy, wysłało 2146, nie licząc okólników, komunikatów do prasy i towarzystw oraz całego szeregu druków i zaproszeń odnoszących się do Kongresu Kupiectwa i organizacji Działu Handlu Zamorskiego na Pierwszej Pomorskiej Wystawie.

Liczba Towarzystw

należących do Związku wynosiła w końcu sierpnia 1924 r. 32. Towarzystwa były następujące: Brodnica, Brusy, Chełmno, Chełmża, Chojnice, Czersk, Gniew, Golub, Grudziądz, Jabłonowo, Kartuzy, Kościerzyna, Kowalewo, Lidzbark, Lubawa, Łasin, Nowe, Nowemiasto, Pelplin, Puck, Skórcz, Starogard, Świecie, Tczew, Toruń, Tuchola, Wąbrzeźno, Wejherowo, Więcbork i Zblewo oraz Korporacje Kupców w Torunia i Wąbrzeźnie. Dnia 9. listopada 1924 założono Towarzystwo Kupców Samodzielnych w Sępólnie, 16. grudnia 1924, w Radzynie, 26. marca 1925 w Osiu i 29. kwietnia w Działdowie. Ponieważ

w październiku ub. roku wystąpiła ze Związku Korporacja Kupców Samodzielnych w Toruniu a dnia 26. lipca Zarząd Główny zwinął Towarzystwo w Radzynie przeto liczba Towarzystw należących do Związku wynosiła w dniu 31. sierpnia br. 34.

Zjazdy Okręgowe.

Celem wejścia w bliższy kontakt z Towarzystwami oprócz objazdów Towarzystw przez kierownika objazdowego Związek zorganizował 5 Zjazdów Okręgowych i to 25. stycznia w Chełmży dla Towarzystw Chełmna, Golubia, Kowalewa i Wąbrzeźna, 15 lutego w Pelplinie dla Towarzystw Gniewu, Kościerzyny, Nowego, Starogardu, Skarszew, Tczewa i Zblewa, 29 marca w Chojnicach, dla Towarzystw Brusy, Czerska, Sępólna, Tucholi i Więcborka, 26 kwietnia w Lubawie, dla Towarzystw Lidzbarka, Nowogomiasta i Brodnicy i 17. maja w Wąbrzeźnie dla Chełmna, Golubia, Jabłonowa i Kowalewa. Referaty na powyższych Zjazdach wygłosili w Chełmży, Pelplinie, Chojnicach, Lubawie i Wąbrzeźnie poseł Leon Krzywiński o położeniu gospodarzem, prezes Związku p. T. Marchlewski w Wąbrzeźnie p. t. „Postulaty Kupiectwa w związku ze Zjazdem przedstawicieli handlu i Ministra Przemysłu i Handlu“, w Pelplinie inż. R. Mierzyński o drogach wodnych w Polsce, w Wąbrzeźnie p. Jan Deręgowski p. t. „Kupiectwo a Spółdzielnie handlowe“ i kierownik Centrali Dr. T. Rzepecki w Pelplinie o stosunku Towarzystw do Centrali, w Chojnicach o działalności Centrali w ubiegłym półroczu i o obecnym programie pracy Związku, w Lubawie i Wąbrzeźnie o noweli do podatku obrotowego Wszystkie Zjazdy Okręgowe cieszyły się wielką frekwencją a z okazji Zjazdu w Wąbrzeźnie uczestnicy zwiedzili Wystawę terminatorów rzemieślniczych. Ponadto w dniu 7. grudnia 1924 odbył się w Grudziądzu Zjazd Prezesów i Sekretarzy a dnia 10. maja br. Zjazd Prezesów i Skarbników, na którym referowali prezes Związku p. T. Marchlewski, skarbnik p. L. Fröhlich i kierownik Centrali Dr. Rzepecki.

Objazdy Towarzystw.

Celem utrzymania lepszego kontaktu z Towarzystwami Zarząd Główny w dniu 28 lipca 1924 zaangażował p. Leona Sobocińskiego jako kierownika objazdowego. Utworzenie tego stanowiska miało na celu utrzymać spójność organizacyjną między Towarzystwami a Centralą i informować o zarządzeniach podatkowych i innych oraz spotęgować wydajność statutowych świadczeń poszczególnych Towarzystw na rzecz Związku. Dzięki pracy kierownika objazdowego kilka placówek będących w stanie zaniku powolnego przy zetknięciu się z przedstawicielem Centrali nabrały życia i odzyskały

swoją zdolność organizacyjną. Kierownik objazdowy odwiedził następujące Towarzystwa w okresie od 28 lipca 1924 do do końca sierpnia 1925: Brusy (28. 7. 1924, 14. 2.), Brodnica (29. 8. 24., 17. 12. 24. i 12. 3. 25.), Chelmno (5. 8. 24.), Chelmża (6. 8. 24., 28. 12.), Chojnice (17. 8. 24. i 25. 4. 25.), Czersk (16. 8. 24., 18. 12. 24.), Gniew (30. 7. 24., 26. 2. 25.), Golub (2. 8. 24., 7. 9. 24., 19. 12. 24.), Jabłonowo (12. 8. 24., 18. 3. 25.), Kowalewo (20. 9. 24., 6. 12. 24., 19. 2. 25., 9. 4. 25.), Kościerzyna (13. 12. 24.), Kartuzy (31. 8. 24., 11. 2. 25.), Lidzbark (27. 8. 24., 5. 12. 24., 19. 3. 25.), Lubawa (28. 8. 24., 10. 12. 24., 8. 4. 25.), Łasin (26. 9. 24., 13. 11. 24., 17. 3. 25.), Osie (26. 3. 25.), Nowe (1. 8. 24., 20. 11. 24., 25. 2. 25.), Nowemiasto (4. 12. 24., 11. 12. 24., 7. 4. 25., 21. 4. 25.), Pelplin (30. 7. 24.), Puck (29. 11. 24., 15. 5. 25.), Świecie (9. 8. 24., 28. 2. 25.), Skurcz (24. 9. 24., 27. 2. 25.), Starogard (18. 8. 24.), Tczew (25. 11. 24.), Toruń T. K. S. (7., 8. 24.), Toruń Korporacja (7. 8. 24.), Tuchola (20. 12. 24.), Wąbrzeźno Korporacja (14. 8. 24., 15. 10. 24., 20. 2. 25.), Wąbrzeźno T. K. S. (13. 8. 24., 16. 10. 24., 21. 2. 25.), Wejherowo (26. 11. 24.), Więcbork (21. 3. 25.), Zblewo (29. 7. 24., 27. 3. 25.), Sępólno (12. 12. 24., 20. 3. 25.), Działdowo (30. 12. 24.), Radzyn (16. 12. 24., 4. 3. 25.) i Śliwice (8. 2. 25.) Z powyższej ilości objazdów wypada na poprzedni rok administracyjny 1923/24—25. Wyjazdy za rok sprawozdawczy 1924/25 wynosiły ogółem 48 a cyfra ich byłaby daleko większą, gdyby nie to, że kierownik objazdowy pełnił w styczniu zastępczą funkcję kierownika Centrali, w marcu i kwietniu wymagana była jego obecność w Grudziądzu z powodu prac około „Wszeczpolskiego Przeglądu Kupieckiego“, w maju wszystkie jego wyjazdy odnosiły się do agitacji na rzecz Wystawy a ponadto bawił w Grudziądzu w dniach, w których odbywało się zebranie Zarządu Głównego i w dniach wyjazdu kierownika. Ponadto w miesiącu czerwca zajęty był przygotowaniem do Pomorskiej Wystawy, w lipcu korzystał z urlopu a w sierpniu zastępował kierownika Związku. Zebrania agitacyjne w sprawie Wystawy, na których wygłosił referat odbyły się w Brodnicy, Chelmie, Chelmży, Chojnicach, Gniewie, Golubiu, Kowalewie, Kościerzynie, Lidzbarku, Lubawie, Łasinie, Nowem, Nowemmieście, Pucku, Świeciu, Tucholi, Wąbrzeźnie, Więcborku, Sępólnie, Działdowie i Radzynie, podczas których to zebrań miał jednak sposobność kierownik objazdowy spotkać się z członkami Towarzystw i niejednokrotnie wziął udział w zebraniu Zarządów. Wzmoczona działalność Związku na zewnątrz wywołała wśród niejednych potrzebę utworzenia organizacji kupieckich i zespolenia się ze Związkiem. Kierownik objazdowy wziął udział w zebraniach organizacyjnych nowopowstałych Towarzystw w Sępólnie, Osiu, Działdowie i Radzynie w filji Towarzystwa Samodzielnych Kupców w Tucholi, Śliwicach

(10-ciu członków). Z Towarzystw pobudzonych do życia zaliczyć należy Kartuzy, które obecnie po wielu miesiącach agitacji zdradzają żywą działalność. Kierownik Centrali Dr. T. Rzepecki odwiedził następujące Towarzystwa: Chełmno (12. 2. 25.), Chełmża (21. 3. 25.), Toruń (12. 2. 25., 2. 5. 25.), Starogard (1. 5. 25.), Tczew (13. 5. 25.), Sępólno (10. 7. 25.), Więcbork (11. 7. 25.) i Działdowo (27. 7. 25.) Suma ogólna wyjazdu do Towarzystw wynosiła zatem w roku ub. sprawozdawczym 57.

Konferencje i wyjazdy.

Oprócz wyjazdów kierownika objazdowego do Towarzystw i z referatem o Wystawie i wyjazdów kierownika Centrali członkowie Zarządu Głównego wyjeżdżali na zjazdy okręgowe i konferencje. Prezes Związku p. Marchlewski dnia 3-go listopada 1924 bawił w Bydgoszczy na posiedzeniu „Razapolu“, 27-go i 28-go listopada 24 w Warszawie wraz z delegacją w sprawie kredytów, 24-go stycznia 25, w Katowicach na posiedzeniu „Razapolu“, 15 lutego 25 w Toruniu u p. Wojewody, w Warszawie 4-go kwietnia br. na zebraniu w sprawie stworzenia Naczelnej Rady Kupiectwa, 25-go kwietnia w Warszawie na Zjeździe reprezentantów handlu u Ministra Przemysłu i Handlu, oraz w listopadzie 1924 r. na Walnem zebraniu delegatów Związku Towarzystw Kupieckich w Poznaniu odbytego w Inowrocławiu i 11-go września 1925, na Zjeździe Kupiectwa w Gnieźnie. Wiceprezes p. Tatara reprezentował Związek nasz w listopadzie ub. r. na Zjeździe towarzystw kupieckich okręgu nadnoteckiego w Żninie, p. poseł L. Krzywiński w październiku ub. r. brał udział w dwukrotnych delegacjach do województwa w Toruniu, w listopadzie 1924, na zjeździe kupiectwa w Inowrocławiu, w czterech zjazdach okręgowych, 19-go kwietnia br. w Bydgoszczy na Zjeździe kupiectwa okręgu nadnoteckiego, gdzie wygłosił referat p. t. „Polska polityka traktatów handlowych, a traktat handlowy polsko-niemiecki“. Sekretarz Związku p. Wład. Samoliński brał udział w zjeździe okręgowym w Chełmży a skarbnik Związku pan L. Fröhlich w Zjeździe okręgowym w Chełmży i Wąbrzeźnie. Kierownik objazdowy p. L. Sobociński wyjeżdżał na Zjazd Kupiecki do Inowrocławia i Żnina, do Bydgoszczy na konferencję kolejową i na cztery zjazdy okręgowe. B. kierownik Związku p. M. Kolasiński 3-go listopada 24 brał udział w posiedzeniu „Razapolu“ w Bydgoszczy, kierownik Związku Dr. T. Rzepecki 2-go i 3-go marca bawił w Warszawie na posiedzeniu subkomitetu morskiego Wystawy Pomorskiej i zebraniu „Razapolu“. 18-go kwietnia na zjeździe Towarzystw Kupieckich w Bydgoszczy, 3-go maja na otwarciu Targu Poznańskiego i dnia 3-go sierpnia na konferencji tytoniowej w Bydgoszczy. Ponadto dnia 10 lutego i 5 sierpnia br. brał udział w delegacji do Pana Wojewody Dr. Wachowiaka.

Ogólna działalność Związku.

Oto w streszczeniu wykaz prac najważniejszych Związku w ubiegłym roku sprawozdawczym. Jeżeli podjęte przez nas nieraz kroki nie dały natychmiast doraźnych rezultatów, to w każdym razie zwróciły uwagę różnych czynników na fakt, że nasz Związek czuwa nad interesami kupiectwa pomorskiego i broni tych interesów nie tylko dla dobra samego stanu kupieckiego, lecz również w imię dobra Państwa naszego. Zaznaczyć musimy, że działalność Związku byłaby daleko wydatniejszą, gdyby nie skromne fundusze, jakimi rozporządzaliśmy, które nieraz uniemożliwiały nam szerszą akcję.

Spis Towarzystw Kupieckich należących do Związku Tow. Kupieckich na Pomorzu

Skład obecnego Zarządu i rok założenia.

1. Brodnica.

27. 10. 1919 r. Prezes: J. Gołaszewski, wiceprezes: F. Deja ul. Kamionka 13 (tel. 165), sekretarz: A. Radziwiński, Rynek (tel. 65), zast. sekretarza: St. Ciecierski, skarbnik: B. Skonieczny.

2. Brusy.

15. 10. 1919 r. Prezes: Wł. Hołoga, ul. Dworcowa 18, sekretarz: T. Koliński, zast. sekretarza: St. Januszewski, ul. Dworcowa 55 (tel. 32), skarbnik: Leon Wróblewski, ul. Dworcowa 6.

3. Chełmno.

20. 9. 1919 r. Prezes: J. Chmurzyński, ul. Grudziądzka 26, (tel. 155), wiceprezes: Hądzlik, sekretarz: M. Muzioł, ul. Grudziądzka 25, (tel. 28), skarbnik: Edmund Krywald, ul. Grudziądzka, (tel. 154).

4. Chełmża.

5. 10. 1919 r. Prezes: W. Mikołajczyk, Chełm. Przedmieście, wiceprezes: B. Dziegielewski, ul. Toruńska 6, (telef. 3) sekretarz: Rydlewski, skarbnik: K. Krüger, ulica Paderewskiego.

5. Chojnice.

18. 1. 1921 r. Prezes: I. Piotrkowski, ul. Dworcowa 21, (telef. 51), wiceprezes K. Zimny, ul. Gdańska, sekretarz: A. Wojnowski, Rynek, zast. sekretarza: L. Majewski, Szosa Gdańska 1/3, (tel. 93), skarbnik: Fr. Rink, Rynek.

6. Czersk.

19. 10. 1919 r. Prezes: J. Raczkowski, Starogardzka 9, (tel. 32), wiceprezes J. Ostrowski, ulica Kościuszki 15, sekretarz: J. Rataj, ul. Starogardzka 46, (tel. 53), zast. sekretarza Ossowski J. ul. Starogardzka 42, skarbnik: J. Milewski ul. Kościuszki 24.

7. *Działdowo.*

29. 4. 1925 r. Prezes: W. Fichna, ul. Dworcowa 3, sekretarz: Frydrychowski, Górna, skarbnik: W. Wybraniec, ulica Młyńska.

8. *Gniew.*

2. 10. 1919 r. Prezes: I. A. Klein, ul. 27-go stycznia 14, (telef. 7), wiceprezes: Kl. Tezleff, sekretarz: M. Jabłoński, skarbnik i zast. sekret. Waclaw Jankiewicz, 27-go stycznia 25, (tel. 49).

9. *Golub.*

18. 10. 1919 r. Prezes: P. Szymański Wodne Przedmieście 120, (telef. 20), wiceprezes: M. Woroch, Rynek, sekretarz: Fr. Jasiński, skarbnik: T. Jordan, Rynek 3, (tel. 29).

10. *Grudziądz*

ul. Wybickiego 31, telefon 193.

2. 7. 1919 r. Prezes: Tadeusz Marchlewski, ul. Wybickiego 29, (tel. 104), I wiceprezes: Waclaw Heinke, 3-go Maja 10, (Droga Łakowa 11, tel. 847), II wiceprezes: Stanisław Bronikowski, ul. Radzyńska 22, (tel. 230) sekretarza: Józef Mazur, ul. Pańska 24, (tel. 177), zast. sekretarza: Alfons Wiśniewski, ul. Stara 15, (tel. 233) skarbnik: Waclaw Andrzejewski, Bank Związku Spótek Zarobkowych, ul. Wybickiego 11/13 (tel. 329-362), zastępca skarbnika: Szymańda, Polski Bank Handlowy, ulica Sienkiewicza 18, (tel. 128).

11. *Jabłonowo.*

31. 3. 1924 r. Prezes: A. Kokoszyński, ul. Główna 6, (tel. 55), wiceprezes: W. Pietrowski, ul. Piecewska 1, (tel. 25), sekretarz: Fr. Karnowski, ul. Główna 5, (telefon. 53) skarbnik: Leon Schreiber.

12. *Kartuzy.*

15. 10. 1920 r. E. Lniski, ul. Gdańska 17, (tel. 3) wiceprezes: Bolesław Borzestowski, Rynek 11, (tel. 73), sekretarz: Kazmuczka J., skarbnik: B. Strzyżewicz, ul. Parkowa

13. *Kościerzyna.*

21. 3. 1920 r. Prezes: St. Zimny, Rynek 20, (tel. 56), wiceprezes: St. Szczukowski, sekretarz: Br. Ziomek, Rynek 16 zast. sekretarza M. Mokwa, skarbnik: E. Kapeluszný.

14. *Kowalewo.*

29. 1. 1920 r. Prezes: R. Kentzer, Rynek 13, (tel. 53), wiceprezes: J. Garbrecht, Rynek 7, (tel. 22), sekretarz: T. Przybyszewski, Rynek 3, (tel. 78), skarbnik: A. Borkowski, Rynek.

15. *Lidzbark.*

- 1920 r. Prezes: Fr. Kamiński, wiceprezes: Roman Licznarski sekretarz: J. Bukowski, zastępca sekretarza: K. Tomasz, skarbnik: H. Ruciński, Plac Hallera 12, (tel. 22).

16. Lubawa.

10. 10. 1919 r. Prezes: A. Pływaczyk, Rynek 28 (tel. 31), wiceprezes: A. Hejka, ul. Warszawska 7, (tel. 81), sekretarz: Henryk Brauer, zast. sekretarza: Alojzy Bielecki, Kupura 5, (tel. 56), skarbnik: Franciszek Jankowski, Rynek 30, (tel. 62).

17. Łasin.

16. 10. 1919 r. Prezes: J. Sadowski, sekretarz: Fr. Szpitter, Rynek 33, (tel. 4), skarbnik: M. Kłosowski.

18. Nowe.

29. 10. 1919 r. Prezes: W. Jażdżewski, Rynek 25. (tel. 15), wiceprezes: J. Borkowski, ul. Kościuszki, Hotel Konkordia, (tel. 99), sekretarz: Vacat, zast. sekretarza: A. Maciejewski, Plac św. Rocha, (tel. 26), skarbnik: M. Wałdowski, Rynek 30, (tel. 47).

19. Nowemiasto.

15. 10. 1919 r. Prezes: N. Ewertowski, Rynek 28, (tel. 66), sekretarz: W. Sławicki, Rynek 4, (tel. 8), zast. sekretarza: B. Zimny, Rynek 14, (tel. 58), skarbnik: M. Bork, Rynek 5, (tel. 48).

20. Osie.

26. 3. 1925 r. Prezes: B. Kosecki, Rynek, (tel. 3), wiceprezes: Fr. Sokołowski, Rynek, sekretarz: E. Janiczek, ul. Tleńska 26, zast. sekretarza: Józef Śmigierski, Rynek, skarbnik: Jan Wiśniewski, ul. Tleńska 26.

21. Pelplin.

29. 9. 1919 r. Prezes: T. Pruszek, ul. Podgórna 1, (tel. 35), wiceprezes: T. Anczykowski, sekretarz: A. Radojewski, skarbnik: H. Urbanowicz.

22. Puck.

7. 9. 1922 r. Prezes: A. Miotek, Rynek, Bazar⁴, (tel. 79), sekretarz: Mielcarek W, Rynek, skarbnik: St. Czarniecki, ul. Bogusława.

23. Sępólno.

9. 11. 1924 r. Prezes: Józef Kutzner, sekretarz: Wł. Ksaweryński, skarbnik: A. Umiński.

24. Skórcz.

1. 11. 1922 r. Prezes: A. Litewski, wiceprezes: W. Frydrych, ulica Główna 4, (tel. 10), sekretarz: B. Myśliwski, ulica Główna 12, zast. sekretarza: Fr. Wardziński, ulica Główna, skarbnik: Jan Kitta.

25. Starogard.

18. 9. 1919 r. Prezes: B. Kurowski, Rynek 20. (tel. 101), wiceprezes: A. Nagajewski, Rynek 33, (tel. 281), sekretarz: Fr. Ida, ul. Chojnicka, skarbnik: J. Kitowski, ul. Kościuszki 2.

26. Świecie.

12. 10. 1919 r. Prezes: L. Donarski, ul. Klasztorna, Bank Powiatowy, (tel. 35), wiceprezes: J. Śliwa, Rynek 17, sekretarz: Tadeusz Orłowski, skarbnik: Br. Borucki, ul. Sienkiewicza.

27. Tczew.

25. 11. 1920 r. Prezes: Wł. Maciejewski, Rynek 16, (tel. 66), wiceprezes: M. Cieśliński, Rynek 21. (tel. 152), sekretarz: K. Sobolewski, ul. Słowackiego 1, skarbnik: St. Pańczerzyński, Rynek 14, (tel. 7).

28. Toruń:

- ul. Szeroka 46, I. piętro, (tel. 711).
11. 5. 1919 r. Prezes: Cz. Buza, Wielkie Grabary 33, (tel. 117), wiceprezes: J. Kawecki, ul. Szeroka 22, (tel. 699), sekretarz: Jan Sułkowski, ul. Mostowa 9, skarbnik: F. Lewandowski, ul. Szeroka 46, (tel. 711).

29. Tuchola.

15. 10. 1919 r. Prezes: St. Janeczkowski, Rynek, (tel. 65), wiceprezes: Fr. Lamparski, sekretarz: St. Maćkowski, Rynek 31, skarbnik: Edmund Dahlke, Koźlinka.

30. Wąbrzeźno.

- Towarzystwo Kupców Samodzielnych.
1. 1. 1920 r. Prezes: Jan Deręgowski, ul. Kolejowa 69, (tel. 50), wiceprezes: Fr. Balcerski, sekretarz i skarbnik: K. Głowacki, Rynek, (tel. 166).

31. Wąbrzeźno.

- Korporacja Kupców Samodzielnych.
15. 5. 1924 r. Prezes: M. Jezierski, Rynek 31, (tel. 73), wiceprezes: Fr. Czarnecki, ul. Kopernika 2, (tel. 140), sekretarz: W. Kornaszewski, (tel. 13), zast. sekretarza: Ledwochowski, skarbnik: Zygmunt Sigurski, Rynek, ławnicy: Suwalski i Wojciech Markuszewski, Rynek.

32. Wejherowo.

8. 3. 1920 r. Prezes: Br. Michalski, ul. Gdańska 60, (tel. 226), sekretarz: M. Chrzan, ul. Klasztorna 24, (tel. 214), skarbnik: W. Goerendt, ul. Sobieskiego 66, (tel. 4).

33. Więcbork.

6. 4. 1923 r. Prezes: I. Pankanin, Hallera 27, wiceprezes: T. Liebera, sekretarz: Fr. Młodzik, skarbnik: Fr. Kucharski.

34. Zblewo.

17. 7. 1923 r. Prezes: M. Rekowski, ul. Główna, (tel. 27), wiceprezes: J. Śliwa, sekretarz: H. Ombek, ul. Główna, (tel. 32), sekretarz: Fr. Walczykowski.

Biblioteka Główna UMK

300020820505

BANK ZWIĄZKU TOWA-
RZYSTW KUPIECKICH
NA POMORZU

SPÓLDZ. KRED. Z O. O. — GRUDZIĄDZ

ODDZIAŁ W LUBAWIE
UL. KUPIECKA 4 TELEFON 89

ZŁATWIA
WSZELKIE TRANSAKCJE
BANKOWE

